

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ НЕЦІЛЬОВОЇ МАТЕРІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ НАДАНОЇ ПРАЦІВНИКАМ ПІДПРИЄМСТВА

*Саванчук Т.М., к.е.н., доцент,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Українське законодавство не містить чіткого визначення поняття «матеріальна допомога». В той же час, порядок її оподаткування регламентується декількома статтями Податкового кодексу України [2] і залежить від виду матеріальної допомоги, що виплачується роботодавцем своїм працівникам.

Варто зазначити, що найчастіше господарюючі суб'єкти надають працівникам нецільову матеріальну допомогу, адже при правильному її оформленні, така допомога не підлягає оподаткуванню податком з доходів фізичних осіб. Проте надання такої допомоги вимагає особливої уваги з боку роботодавця та знання особливостей її оподаткування.

Перш за все, зауважимо, що нецільова матеріальна допомога не може носити системного характеру, тобто виплачуватися всім працівникам в кінці року чи до певних дат, адже за таких умов вона буде включатися до фонду оплати праці у відповідності з вимогами Інструкції зі статистики заробітної плати № 5 від 13.01.2004 року [1] і оподатковуватися аналогічно заробітній платі.

Щоб матеріальна допомога вважалася нецільовою, працівник підприємства не повинен вказувати в заяві, для яких конкретно цілей йому потрібна допомога, а просто зазначити: «для вирішення соціально-побутових проблем» чи «у зв'язку із сімейними обставинами». За таких умов, з метою оподаткування, матеріальна допомога буде розглядатися як нецільова благодійна допомога.

Оподаткування нецільової благодійної допомоги здійснюється відповідно до пп. 170.7.3 Податкового кодексу України [2], згідно з яким така допомога може як оподатковуватися, так і не оподатковуватися, тому необхідно чітко дотримуватися умов, що дозволять не оподатковувати зазначену допомогу.

Так, відповідно до вимог пп. 170.7.3 Податкового кодексу

України [2], для того щоб сума нецільової благодійної допомоги не включалася до оподаткованого доходу її одержувача (тобто не оподатковувалась), необхідно дотриматися таких умов:

- суб'єкт господарювання, що надає таку допомогу, має бути резидентом України;

- допомога повинна носити нецільовий характер (ні в заяві, ні в наказі не має бути вказано конкретних цілей її використання);

- розмір допомоги протягом року сукупно не повинен перевищувати граничного розміру доходу, визначеного згідно з абзацом першим пп. 169.4.1 Податкового кодексу України [1], а саме величину, що дорівнює добутку розміру прожиткового мінімуму, встановленого на 1 січня звітного року (у 2019 році – 1921,00 грн), та коефіцієнта 1,4, округленого до найближчих 10 грн. У 2019 році зазначений граничний розмір доходу становить 2690,00 грн. ($1921,00 \text{ грн} \times 1,4$).

Таким чином, кожен суб'єкт господарювання, при виплаті нецільової благодійної допомоги, повинен слідкувати за виконанням зазначених вимог, адже лише, якщо одночасно виконуються всі вказані умови, її сума не обкладається податком з доходів фізичних осіб і з неї не утримується військовий збір.

Якщо ж умови не виконуються, то суму нецільової благодійної допомоги підлягає оподаткуванню. При чому, порядок її оподаткування залежить від того, яка саме із зазначених умов порушена.

Так, якщо не виконується хоча б одна із вказаних перших двох умов, вся сума допомоги включається до складу загального річного оподаткованого доходу одержувача – платника податку, як дохід у вигляді додаткового блага й оподатковується податком з доходів фізичних осіб за ставкою 18% і військовим збором за ставкою 1,5%.

Якщо ж не виконується третя умова, зокрема розмір допомоги протягом року сукупно перевищує граничний розмір визначений законодавством, то оподаткуванню податком з доходів фізичних осіб за ставкою 18% і військовим збором за ставкою 1,5%, підлягає лише сума такого перевищення.

Слід також відмітити, що якщо нецільова благодійна допомога надається в не грошовій формі, то базою утримання податку з доходів фізичних осіб є сума перевищення, збільшена на

«натуральний» коефіцієнт (у 2019 році він становить 1,219512). Військовий збір, при цьому, утримується із суми перевищення без збільшення на такий коефіцієнт.

Крім того, важливо пам'ятати, що працівник, який протягом звітного року одержав нецільову благодійну допомогу, сукупний розмір якої перевищує визначений граничний розмір, зобов'язаний подати річну податкову декларацію із зазначенням конкретної суми такої допомоги.

Відповідно до Інструкції зі статистики заробітної плати [1], нецільова благодійна допомога не належать до основної та додаткової заробітної плати й інших заохочувальних і компенсаційних виплат, тому вона не є базою для нарахування єдиного соціального внеску.

Таким чином, матеріальна допомога, що надається працівникам підприємства без зазначення конкретних цілей, з метою оподаткування може розглядатися як нецільова благодійна допомога лише при виконанні конкретних умов, дотримання яких дозволить оптимізувати оподаткування зазначених виплат на підприємстві.

Література.

1. Інструкція зі статистики заробітної плати від 13.01.2004 року № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0114-04> (дата звернення 28.09.2019).

2. Податковий кодекс України від 02.12.10 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 28.09.2019).

СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ: ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ

*Черненко К.В., к.е.н., доцент,
Полтавська державна аграрна академія*

В умовах посилення конкурентної боротьби між країнами світу за залучення капіталу в національні економіки активізується процес цілеспрямованого використання прибуткового оподаткування як інструменту формування сприятливих умов для розвитку агробізнесу всередині країни,